

פרוטוקול מס' 42/ב

מישיבת ועדת-הכנסת ביום שלישי, ב'
באב תשי"ג (14.7.1953) בשעה 8.30

ב ר כ ח ו : ב. מינץ - טגן יו"ר הכנסת.
ז. שפר - טגן יו"ר הכנסת.

חברי-הוועדה:

- ד. בר-דב-האי - היו"ר
- י. אורי
- ב. אזביה
- ע. איכילוב
- ש. גבה
- י. בן-אהרן
- א. ברטן
- י. הררי
- ט. וילנר
- ק. כהנא
- ש. לורנץ
- ע. מימון
- ט. נודוק
- א. רזיאל-נאור
- א. סטופ
- ד. פלדמן
- ד. צברי
- י. שפירא

מוזמנים:

- ח. גבתון - מנהל מחלקת החדשות והרפורטג'ה ב"קול-ישראל". (סעיף ו')
- אציהניג - נציג משרד האוצר (בסעיף ז')
- י. בדר - (בסעיף ה')
- א. צידון - טגן מזכיר הכנסת.

ח טו ר ד : סיף אל-דין אלזועבי
ש. גרידי
טאלח חסן ח'ניפס
א. כלפון
י. רפאל

- א. העברת חוק האנטומיה והפתולוגיה לועדה המתאימה עמ' 2 -
- ב. קביעת זמן לדיון בחוק השירות הלאומי תשי"ג 1953 " 2 -
- ג. קביעת זמן לדיון בחוק שרות המדינה (גיטלאות) תשי"ג 1953 " 2 -
- ד. תלונת חב. הכנ. ט. וילנר על התנהגותו של השר פ. לבון בישיבת הכנסת מיום 7.7.1953 " 3 - 4
- ה. תלונת חב. הכנ. י. בדר על הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה " 5 - 6
- ו. אופן עריכת המדור "בכנסת וועדותיה" ב"קול ישראל" " 6 - 9
- ז. חוק להחלפת שטרי-בנק ומלווה חובה תשי"ג - 1953 " 9 -
- ח. הדיון בתקציב משרד הבטחון " 10 - 14

א. העברת חוק האנטומיה והפתולוגיה לוועדה המתאימה:

היו"ר ד. בר-רב-האי: אם כי הדיון בחוק זה טרם נסתיים, רצוי שאנו נקבע לאיזו ועדה יש להעביר חוק זה, משום שגם מדברי השר אתמול לא היה ברור לאיזו ועדה הוא מציע להעבירו. לדעתי, הוועדה המתאימה ביותר היא ועדת השירותים הציבוריים.

ה ר ח ל ט

להעביר את חוק האנטומיה
והפתולוגיה לוועדה לשירותים
ציבוריים.

ב. קביעת זמן לדיון בחוק השירות הלאומי תשי"ג - 1953:

היו"ר ד. בר-רב-האי: עלינו לקבוע זמן לדיון בחוק השירות הלאומי תשי"ג - 1953.

ה ר ח ל ט

להקציב לדיון בחוק השירות
הלאומי תשי"ג - 1953 -
שלוש שעות.

ג. קביעת זמן לדיון בחוק שרות המדינה (גימלאות) תשי"ג - 1953:

היו"ר ד. בר-רב-האי: עלינו לקבוע זמן לדיון בחוק שרות המדינה (גימלאות) תשי"ג - 1953.

ה ר ח ל ט

להקציב לדיון בחוק שרות
המדינה (גימלאות) תשי"ג
1953 - שלוש שעות.

27 תלונת חבר-הכנסת מ. וילנר על התנהגותו של השר פ. לבון בישיבת
הכנסת מיום 7.7.1953

היו"ר ד. בר-רב-הא"י:
קיבלתי את המכתב הבא מאת חבר-הכנסת
מ. וילנר:

"הננו מבקשים להעמיד באופן דחוף על
סדר-היום של ועדת-הכנסת את הנושא הבא: התנהגותו של השר פ. לבון
בישיבת הכנסת מיום 7.7.1953"

אבקש את חבר-הכנסת וילנר לנמק את
הצעתו, ולאחר זאת נחליט אם יש מקום להעמידה בסדר-היום של הוועדה.

מ. וילנר:
בישיבת הכנסת שהוזכרה לעיל קרה דבר,
אשר עם כל הרב-גווניות של המאורעות
בכנסת, עוד לא קרה כמוהו במשך שנות קיומה של הכנסת. בשעת באומי
קראתי כמה וכמה ציטטות והשר לבון קרא לי קריאות-ביניים. אינני
מתלונן על קריאות-ביניים אלו, אך בין הציטטות קראתי אחת - ידיעה
של סטא על האפשרות לגייס 250 אלף חיילים תוך 24 שעות, ונוסף על-כך
חמורים וטוסיים. מעניין שוקא "קול-העם" לא פירסם ידיעה זו. כאשר
אני קראתי אותה, קרא השר לבון וביקש לדעת מנין קיטטה זו. לאחר
שגמרתי את דברי, ניגש אלי כרגיל הסדרן וביקש ממני את החומר הנמצא
בכתב בשביל לשכת הפרוטוקול. כנהוג מסרתי את החומר הזה לידי הסדרן,
והנה ניגש השר לבון חטף את הניירות מידינו של הסדרן ורץ לתא העתונאים
כדי להוכיח שהדברים אשר קראתי אמנם ב"קול-העם" בדפסו. מסרתי מייד
הסברה מתאימה לעתונאים, אשר שנים מהם כבר הודיעו על המאורע לעתונאים
והם פרסמו את הדבר. יתר העתונאים קיבלו את הטברתי ולא הדפיסו את
טענתו של השר לבון כי אני שקרן, וכי אמרתי שהציטטה אינה מ"קול-העם"
בשעה שהיא כן היתה משם. אחד העתונאים אשר פירסם את הדבר ביקש ממני
סליחה, ואילו השני (עתון ערב) אמר שאמנם ידע, כי הדברים אינם נכונים,
אך תפקידו הוא לפרסם דברים.

אינני פונה עכשו לוועדת-הכנסת שתדון
בענין העתונאים - אין זה עניינה. העניין הוא בזה שוועדת-הכנסת במידה
שהיא עוסקת ביחסים האנושיים שבין חברי-הכנסת צריכה לברר את התלונה
הזו על התנהגותו של השר, אשר קרא לי "אתה משקר", וחטף את הניירות
מידי הסדרן, בשעה שהם במסרו לו בשביל לשכת הפרוטוקול.

י. שפירא:
אני יוצא מתוך הנחה שכל מה שאמר חבר-הכנסת
וילנר נכון הוא. ומתוך הנחה זו אני
מציע, כי דוקא ענין זה הוא נושא להודעה אישית, וחבר-הכנסת וילנר
השתמש בזכותו זו ומסר הודעה אישית. אינני רואה בשום פנים ואופן
כיצד דבר זה נוגע לוועדת-הכנסת. אני מציע לא להעמידו בסדר-היום של
הוועדה.

י. בן-אהרן:
אין זה המקרה הראשון שוועדת-הכנסת דנה
בתקציות כאלו. כל עוד אין מוסד מיוחד
שיטפל בדברים אלה ועדת-הכנסת היא הכתובה לבירורים מסוג זה. היא גם
צריכה לדון באבהגותו של הנשג-ראש הישיבה. אני אמנם לא הייתי
באותה ישיבה, אך כל העתונאים מסרו מבחינה עובדתית את אותה התמונה.
זאת אחת הדוגמאות של איפה ואיפה בהנהלת הישיבה.

י. בן-אהרן: פה יש מקרה חמור ביותר ויושב-ראש הישיבה צריך היה להגיב על-כך. לא יתכן ששר יקום תוך כדי ישיבת הכנסת, יחטוף פתקאות מידי הסדרנים, ירוץ לעבר תא העתונאים וכו'. יתכן שהשר צדק וייתכן שלא צדק, אבל לא יתכן שכן ינהג בתוך הכנסת. אני על-כן חושב שענין זה שייך לוועדת הכנסת, ועליה להזמין את יושב-ראש הישיבה ולברר מדוע לא קרא לסדר את השר לבון. אני מציע לדון בשאלה זו.

א. ברטון: ועדת הכנסת דנה כבר בשאלת התנהגותם של חברי הכנסת, והחלטתה בענין זה מחייבת לא רק את חברי הכנסת, אלא גם את השרים. במידה שאני באיתי, היתה התנהגותו זו של השר לבון לא בסדר, ואני מציע להגיב באופן חריף ביותר על התנהגות זו.

הי"ר ד. בר-רב-האי: טענתו של חבר-הכנסת בן-אהרן מוכיחה, כי הענין אינו שייך לוועדת-הכנסת, מכיון שהתלונה היא על היושב-ראש, אשר לא הגיב על התנהגותו של השר. אם כך הוא הדבר - יש להפנות את התלונה לוועדת הפירושים - זוהי הכתובת לתלונות על היושב-ראש.

אם יש כאן ענין בין שני חברי-הכנסת, הוא צריך לשמש נושא לדיון בבית-דין של כבוד - אם יקום כזה. בינתיים, הדרך היחידה שיכול היה לנקוט בה חבר-הכנסת וילנר היתה, למסור הודעה אישית - וזאת הוא עשה. אני מצטרף להצעה לא לכלול את הדיון הזה בסדר-היום של הוועדה.

א. רוזאל-באור: חברי-הכנסת קיבלו את המסמך החוזר שנשלח על-ידי ועדת-הכנסת לכל החברים, בקשר להתנהגותם. אני מניחה שגם השרים קיבלו את אותו החומר. ומאחר שקיבלו אותו הם צריכים לדעת שמכיון שחכמים הם, עליהם להזהר בלשונם. רצוי לדעת מה דעתם של השרים על חוזר זה, ואני מציעה לקיים שיחה עם נציג הממשלה בענין זה.

הי"ר ד. בר-רב-האי: שר המשפטים הוא המקשר בין הכנסת והממשלה, ואני ממסור לו את הדעה שהושמעה על-ידי חברת-הכנסת רוזאל-באור.

ע. איכילוב: אני מציע שיושב-ראש הוועדה ישוחח עם השר לבון וגם עם יושב-ראש הישיבה על נושא זה.

ה ו ח ל ט

לא להעמיד בסדר-יומה של הוועדה את הצעתו של חבר-הכנסת מ. וצלנר.

ה. תלונת חבר-הכנסת י. בדר על הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה:

י. בדר:

בהתאם לחוק החסינות רשאי כל חבר-כנסת לדרוש שימציאו לו את כל פרטומי הממשלה. שמעתי, שבזמנו החליטה ועדת-הכנסת לפנות לחברי-הכנסת בבקשה שלא יגזימו בבקשת חומר כזה, לאור הצורך בחסכון. לדעתי היתה החלטה זו נכונה במקומה, אם כי אינני יודע אם היה צורך בפניה כזו לחברי-הכנסת. אך אי-אפשר לטעון, בשעה שאני מבקש שימציאו לי את ה"ידיעות הסטאטיסטיות" או את "הירחון הסטאטיסטי" שיש בכך משום דרישה מופרזת. החל מ-1 ביוני 1953 להופיע ה"ידיעות הסטאטיסטיות" ומופיע רק ה"ירחון הסטאטיסטי". פניתי לסדרן הכנסת ובקשתי להמציא לי חומר זה, וקיבלתי רק חלק מבו. מ-1 ביוני לא קיבלתי דבר. פניתי שוב לסדרן הכנסת בטכתב דחוף לפני 3 שבועות, וקיבלתי הסבר שנמצאים כבר כ-100 מכתבים דומים מאת חברי-הכנסת הכנסת ומטיבות טכניות אין הם נשלחים. מה עלי לעשות בענין זה?

י. הררי:

כל ענין הספקת החומר אינו ברור. יש ומספקים לך חומר במשך תקופה מסוימת, ולפתע מפסיקים את הספקתו, ועליך לדרוש אותו מחדש. ומאידך גיסא יש ומספקים לך חומר בכמה חזרות, מבלי שתהיה זקוק לו כלל ועיקר. יש למצוא הסדר לבעיה זו, כי לא יתכן לפנות בכל-פעם לסדרן בטענה שהפסיקו את הספקת החומר.

י. שפירא:

לדעתי יש כאן ענין של בטלנות ותו לא. על הפקיד לדעת שעליו להמציא את החומר המבוקש, כי אחרת הוא עובר עבירה פלילית, משום שאינו מטלא אחרי חוק חסינות חברי-הכנסת.

א. טטנר:

חבר-הכנסת בדר אמר, כי נאמר לו ש-100 מכתבים כאלה מונחים בכנסת ואינם נשלחים לתעודם. אם כך הוא הדבר, ברור שאין מספקים את החומר שנדרש במכתבים אלה. יש לברר אחת ולתמיד את המצב בספרייה. אחת מן השתים - או שהסדרן צודק או שאינו צודק (וחברי-הכנסת מכירים את המצב בנידון זה). אני מציע להטיל על שני חברי-הכנסת לברר בעיה זו.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

היה לנו פעם סכסוך עם מחלקה מסוימת של הממשלה, ולאחר שפנינו בתלונה לשר המטובה על מחלקה זו, הוא התנצל. לא ידוע לי על מקרה שחבר כנסת ביקש פרטום מסוים - פרט למפות צבאיות - ונתקל בקשיים, ולאחר שאני התערבתי, לא קיבל חומר כזה. תמיד הוא נאנה ומקבל את הדרוש לו. כאן יש הופעות-לווי מענינות מאד. החוק נראה ברור, אך נשאלת שאלה: חבר-כנסת אשר לא היה חבר-הכנסת הראשונה - האם הוא רשאי לקבל את כל הפרטומים מ-14.5.48?

הסדרן דואג לספריית-הכנסת אבל לא להספקת החומר לחברי-הכנסת. במקרה שהוא נתקל בקשיים עליו להעזר בטזכיר הכנסת או ביושב-ראש הכנסת. אני מציע שחבר-הכנסת בדר ימסור לי את כל הפרטים הנוגעים בדבר, ויחזר נטויד את הענין.

ש. בבה:

אני מתאר לי שיש כאן ענין של חברי כנסת בודדים אשר ביקשו חומר ולא קיבלו אותו. אין זו בעיה קונקרטיית של תלונתו של חבר-הכנסת י. בדר. אני מציע שוועדת-הכנסת תברר את הענין עם מזכירות הכנסת.

א. רוזנאל-נאור:
יש כאן דוגמה אחת מני-רבות. יש לברר
את העניין באופן כללי. יש לדרוש מן
המזכירות או הספרן לשלוח את המכתבים ומשרדי-הממשלה למלא את המוטל
עליהם.

ה. ח. ל. ט.

יושב-ראש ועדת-הכנסת יברר את
המצב עם המחלקות הממשלתיות
הטאטימות ויקבע סדרים קבועים
להמצאת החומר הנדרש על-ידי
חברי-הכנסת.

ד. אופן עריכת הסדור "בכנסת ובוועדותיה" ב"קול ישראל":

הי"ד ד. בר-רב-האי:
הרב נורוק ביקש להעמיד שאלה זו בסדר-יומה
של הוועדה. לאחר חילופי-דעות בעניין זה,
הוחלט להמשיך בדיון בנוכחותו של נציג ראש-הממשלה, אשר בסמכותו נמצא
"קול ישראל". בינתיים הוכנסה גם הצעה של חבר-הכנסת וילנר לדון בשאלת
"קול ישראל" מבחינה פוליטית. דבר זה אינו עומד כרגע לדיון. אנו מדברים
עתה רק על אופן עריכת הסדור "בכנסת ובוועדותיה".

מ. נורוק:
לדעתי מתנהל הסדור הזה לא כראוי. יש כאן
איפה ואיפה. רשות הדיבור נמסרת רק לחברי
הסיעות הגדולות, ואילו הסיעות הקטנות מקופחות. שוחחתי פעם עם מר קנר,
שהוא הממונה על הסדור הזה, והוא טען שהזמן העומד לרשותו אינו מספיק.
אם כך הוא הדבר - אפשר לצמצם את ניגוני-הצוענים ב3 רגעים, ולהוסיף את
הזמן הזה לסדור של הכנסת.

ח. גבתון:
אני מנהל מחלקת החדשות והרפורטאז'ה. עורך
הסדור "בכנסת ובוועדותיה" הוא מר קנר, שהוא
שטוס-כך בשלחתי לכאן. "קול ישראל". מדור זה שיין למחלקה שלי, ואני מניח

הי"ד ד. בר-רב-האי:
לפי איזה עקרונות מתנהל מדור זה?
מה הן ההוראות שנתת למר קנר על אופן עריכתו
של הסדור.

ח. גבתון:
בזמן שהכנסת יושבת במשך 3 ימים, אנו מוסרים
במהדורות החדשות ידיעות שוטפות על מהלך הדיונים,
כן אנו מוסרים, במידה שהדברים ניתנים לפרסום, את מהלך הדיונים בוועדות
הכנסת. נוסף לכך, יש לנו מדור "בכנסת ובוועדותיה", שהוא משמש סקירה
שבועית על השבוע בכנסת - זוהי סקירה מטצה ומשקפת של דיוני הכנסת באותו
שבוע. מדור זה מצומצם בגוללות של 15 דקות, ואנו משתדלים בחודשים האחרונים
- במידה שהדבר ניתן - להרחיב את הזמן הזה, ובאמת על חשבון תכניות אחרות.
ומכיון שבזמן המצומצם הזה עלינו למסור סקירה על דיוני הכנסת במשך 16
שעות, אין הדבר קל ביותר. העורך על-כן נקט כלל לבחור בבעיה אחת, המרכזית,

ועדת-הכנסת
אופן עריכת הסדר
"בכנסת ובוועדותיה"
2

ח. גבתון:

של אותו השבוע, ובה לתת את הדעות העיקריות שבטעמו באותו שבוע, כטובן שקיים פה הקושי שהצביע עליו חבר-הכנסת הרב בורוק. אין אנו יכולים לחלק את הזמן לפי גודל הסייעות, כפי שעושה זאת יושב-ראש הכנסת. אך אנו מנסים לתת על-פיהרוב ביטוי לכל הדעות השונות שהושמעו בוויכוח. אם יש דעות שונות, אנו משתדלים לתת את הדעות השונות, את ההנמקות השונות, ובמיוחד את העמדה הבולטת ביותר, את העמדות העיקריות שהושמעו בדיון.

הסדר הזה קיים מזמן שקיימת הכנסת, וזו לי הפעם הראשונה שאני שומע תלונה על-כך שסיעה מופלית לרעה בסדר הזה. עד כמה שאני יכול לעקוב אחרי זה, נדמה לי שנעשה ניסיון במידת האפשר, לשמור על שיווי משקל מסוים ועל הצגה הוגנת של כל הדעות. נכון שקיים כאן הקושי של הזמן המצומצם העומד לרשות סדר זה, ואנו בעצמנו השתדלנו להרחיב את מסגרת הזמן, במידה שהדבר ניתן. אך גם אז קשה למסור את כל הדעות, ואינני רואה את האפשרות למסור את כל הגורמים ואת כל הדעות הנשמעות בכנסת, כי אז צריך לשדר באופן שוטף את דיוני הכנסת. זה דבר בלתי-אפשרי ואנחנו בוחרים בעיה אחת מן הבעיות שנידונו במשך השבוע בכנסת. ברור, שאז לא באים לידי ביטוי אלה אשר דיברו בבעיות אחרות. אך גם בדיון בבעיה אחת - דיון שהוקצבו לו 6 שעות בכנסת - לא נוכל למסור, במסגרת של 15 דקות, את דברי כל הנואמים. חבר-הכנסת הרב בורוק אומר שאפשר להוסיף 2-3 דקות. זמן זה לא יאפשר לנו תוספת של ביטוי לכל הנבגמים.

אילו הייתי מקבל תלונה קונקרטיה - הייתי יכול אולי להשיב עליה. אך אלה הם העקרונות הכלליים אשר לפיהם נערך סדר זה.

מ. בורוק:

לדאבוני, לא שוכנעתי על-ידי נציגו של "קול ישראל". ואתן כמה דוגמאות. בשעת הדיון על "יד ושם" - הכנסתי נימה חדשה, יצאתי נגד הקמת מצבות בחוף-לארץ. אפשר היה למסור דעה זו בדקה אחת. ודוגמא שניה: כאשר אני יצאתי נגד זה שפרופסור מן האוניברסיטה העברית יצא לגרמניה לקבל פרס - אפשר היה למסור את הדברים בדקה אחת.

אני נוכח לדעת מדי פעם בפעם שמזכירים רק את הסייעות הגדולות, והסייעות הקטנות אינן קיימות כלל בשביל הסדר הזה. אשר לעצמי - רק פעם אחת מצא מר קנר לנכון להזכיר את דברי, בשעה שאמרתי ששר החוץ שלנו מזכיר לי את כנש בשעתו. לא מר קנר הוא הפוסק האחרון בעניינים אלה - מה חשוב ומי חשוב, ומי אינו חשוב. לנציגי הסייעות הקטנות יש בדיוק אותן הזכויות שיש לחברי-כנסת אחרים. אני מציע לוועדת הכנסת לפנות ל"קול-ישראל" ולבקש להרחיב את הזמן העומד לרשות סדר זה.

היור ד. בר-רב-האי:

אני מציע שחברי-הכנסת יציגו שאלות לנציג "קול ישראל", אך אין לקיים עתה את הדיון.

י. אורי:

עלי להפנות את השומת-לבו של נציג "קול ישראל", כי בשעה שנמסר בחדשות על הדיונים בכנסת בחוק הפתולוגיה והאבסורסיה (והדיון בענין זה היה אישי ולא סיעתי) נמסרו הדיונים בשם סיעות ולא בשם הנואמים. דבר זה יכול להטעות, משום שהדעות בענין זה הן אישיות ולא סיעתיות.

אשר לקיפוח - לדעתי יש כאן קיפוח בין חברי הכנסת המשתייכים לסייעות הגדולות. ישנם חברי-כנסת ששםם לא ישמע ולא ייזכר. ואילו חברי-הסייעות הקטנות, מופיעים תמיד, כמו למשל חבר-הכנסת ברמן, או חברי סיעת מק"י.

ועדת-הכנסת
אופן עריכת המדור
"בכנסת ובוועדותיה"
14.7.1953

א. דניאל-נאור: למה מתכוון מר גבתון באמרו "דעות עיקריות" וכמה דעות עיקריות יכולות להיות?

בנוגע לאישים בחודשות: לעתים קרובות שומעים דו"ח ביום ראשון על אספות שהתנהלו בשבת - מה אמר שר פלוני ומה אמר שר אלמוני. הופעתו של השר באותה אספה לא היתה בתור שר. הוא הופיע בשם מפלגתו - אזי יש לו כל הזכות שיש לכל אזור במדינה ולכל חבר-כנסת בכנסת ואין כל טעם לדעתי למסור בהרחבה בשירות הידיעות של הסדינה את מה שאמר נציג של מפלגה מסויימת, ששום שהוא גם שר. אם הוא מופיע בשם הממשלה ומסר הודעות בשם הממשלה - זה ענין אחר. אבל אם הוא הופיע בתור חבר "הפועל המזרחי" באספה - זה חשוב מאד, אבל לא עד כדי כך; או, שנקבל בתור כלל שמוטרים דו"ח על כל האספות ועל כל האישים ועל כל מה שאוטרים. הצעתי מצטמצמת רק לאישים שהם חברי-כנסת.

ש. בבה: אני מצטער מאד שחבר-הכנסת בורוק הפך ענין עקרוני לענין אישי. אם חבר-כנסת מאיזו סיעה שהיא מביע דעה חשובה - יש למסור אותה.

ועתה ברצוני לשאול שאלה: בזמן האחרון הוחל בשיגור מדור חדש "ליד השולחן העגול"; מדוע משתתפות במדור זה רק שתי סיעות "מפא"י" ו"הפרוגרסיביים"? דבר זה אינו הוגן והופך את המדור הזה למגוהך - כאילו רק סיעות אלו קיימות ותו לא.

י. בן-אהרן: בשעת הדיון בשאלה זו הצעתי לוועדה לעיין בשאלה שמדור זה ייהפך לאחד הפרסומים של הכנסת והאחריות לעריכתו תיפול על הכנסת, כשם שהיא אחראית לעריכת "דברי-הכנסת". ברצוני לדעת אם היו קשיים טכניים מצד "קול ישראל" לסידור כזה?

ע. איכילוב: ברור שישנם דברים שנשוחח עליהם שלא בנוכחותו של מר גבתון. אנו הזמנו אותו לכאן לשם קבלת אינפורמציה, וברצוני לשאול כמה שאלות לשם הבהרת הענין.

אני מבין שבמדור זה משמיעים קטעים מנאומים של נואמים שונים, ואני שואל: דבר זה יכול להיות מבוצע באחת משתי דרכים: "קול ישראל" מקליט את כל הנאומים ואחר-כך הוא בוחר מתוכם את הקטעים המתאימים ביותר לשידור זה, או ש"קול ישראל" יודע מראש מי הוא הנואם שחלק מדבריו יהיה ראוי להקלטה. ובענין זה אינני מסכים לדעתו של חבר-הכנסת בבה - חבר-הכנסת בורוק עורך רק בעיה עקרונית ציבורית ולא אישית.

שנית: האם יוכל מר גבתון להמציא לנו רשימה של השידורים בשנה האחרונה - שידורי המדור "בכנסת ובוועדותיה"? אני רוצה לדעת אם יש יסוד לתלונות שהושמעו כאן, וזאת אוכל לעשות אם רשימה כזו תימצא בידי, עם סימון של הנואמים העיקריים. אני הייתי מעדיף לקיים את הוויכוח בשאלה זו, לאחר שנקבל את הרשימה. לדעתי, לא תמיד באומו של חבר הסיעה הגדולה ביותר הוא הנואם המעניין ביותר. אני לכן מציא לעשות חשבון-צדק עם המדור הזה לגבי עבודת הכנסת.

א. פלדמן: מיהו המחליט איזה חבר-כנסת הוא חשוב ונאומו של מי חשוב יותר - מתי ואיך מחליטים על-כך.

ע. טימון:
טוענים שהדיון הוא מכשיר מחנך. והנה,
אני הבעתי דעה מסויימת בקשר לחוק הנשואין
והגירושים, שהיה בה ענין חשוב לחינוך המאזינים - ודעה זו לא הושמעה.

מ. וילנר:
לי נדמה שממדור זה איש הפליה מסוג אחר -
הפליה פוליטית. לדעתי אין כאן הפליה
בין טיעות קטנות גדולות וקטנות, אלא בין אופוזיציה לקואליציה. טוריעים
על אספה שתקיים מטעם המפלגה הפרוגרסיבית ואין טוריעים על אספה שתקיים
מטעם מק"י. (קריאה: הודעות אינן במסרות במדור זה, והן מסודרות במידה
שהן במסרות לשירות השידור לפרטום).

הוא הדין לגבי מסירת שלטון העמותות.
בחדשים האחרונים קיימת הפליה פוליטית בשטח זה, ובשעה שמוטרים מה
כתב איתון המייצג טיעה בת 2 חברים, אין מוטרים את דבריו של עתון המייצג
טיעה בת 5 חברים.

אני תומך בהצעתו של חבר-הכנסת בן-אהרן,
לדון בהצעה שעריכת המדור תיעשה על-ידי מחלקה של הכנסת.

הי"ר ד. בר-רב-האי:
היות ועל הוועדה לדון בעצד כמה וכמה
עניינים דחופים, אני מציע לדחות את שמיעת
התשובה שלמר לישיבה הבאה.

ח. גבתון:
אין לנו רישום של הקלטות אלו, ולא אוכל
להמציא לכם רשימה כזו. איננו נוהגים לשמור
על החומר הזה. אני מוכן מעתה לערוך רשימה, אך יחד עם זאת עלי לומר,
כי עריכת רשימה כזו לא משפיע על עריכת המדור.

ה ד ח ל ט

לדחות את מתן התשובה של מר גבתון -
נציג "קול ישראל" לישיבה הבאה.

ז. חוק להחלפת שטרי-בנק ומלווה חובה תשי"ג - 1953:

הי"ר ד. בר-רב-האי:
בתבקשנו לוותר על הצורך להניח חוק זה על שולחן
הכנסת 48 שעות לפני הקריאה הראשונה ו-24 שעות
לפני הקריאה השנייה והשלישית. אם יש צורך בנימוקים - ינסק את הדבר
נציג האוצר. טב

ה ד ח ל ט

לוותר על הצורך להניח את חוק להחלפת
שטרי-בנק ומלווה חובה תשי"ג - 1953
על שולחן הכנסת 48 שעות לפני הקריאה
הראשונה ו-24 שעות לפני הקריאה השנייה
והשלישית.

ה. הדיון בהצעת-החוק:

ז. שפר - סגן יו"ר הכנסת:

יו"ר הכנסת קיבל היום את המכתב הבא
טאט יו"ר ועדת החוץ והבטחון:

"בקשר עם הדיון על תקציב מטור
הבטחון הנני להעיר, שלפי הנוהג והחלטת הכנסת, דנות בטעיף זה ועדת
הכספים וועדת החוץ והבטחון כוועדה משותפת, בסככות הכנסת.
לא יתכן לטעות מהנוהג הזה, כל עוד
שר הבטחון והממשלה עומדים על-כך, שעניני תקציב הבטחון אינם נתונים
לוויכוח ולפרטום פומבי.
ועדת הכנסת בהחלטתה להקציב מטור
שעות לדיון בענין זה, עשתה זאת כנראה מתוך שגרה, על יסוד השינוי שחל
באופן הדיון על התקציב בכללו, והכניסה באופן אוטומטי את הדיון על תקציב
משרד הבטחון באחד המשרדים הרגילים.
אי-לזאת אבקש לפנות לוועדת-הכנסת
לשנות את החלטתה בענין זה. והדיון בתקציב הבטחון יובא בפני ועדת-
הכספים וועדת חוץ ובטחון".

יו"ר הכנסת ביקש ממני להביא בפניכם
את הדבר הזה, והוא תומך בהצעה הכלולה במכתב הנ"ל.

ברשות היושב-ראש אוטיף כמה משפטים
להסברת הענין. קודם-כל בקשר לדיון הפומבי בכללו. אי-אפשר לקבוע
צנזורה מוקדמת על הנאומים שישמעו בכנסת. יכולות להיות - יותר נכון
מוכרחות להיות תקלות בענין זה, כפי שהיה, אפילו בדיון שלא היה על
תקציב הבטחון. ואינני מתכוון דוקא לחברי-כנסת מן האופוזיציה. הדבר
יכול לקרות לכל חבר-כנסת בלי הבדל זרם וטיעה. אחר-כך נוצר מצב לא
נעים, ויש לצמצם את הנאום - ואינני יודע אם נשיג על-ידי כך את המטרה
המבוקשת. אחר-כך מתפקסמים הדברים ב"דברי הכנסת", ודברים שנתפרסמו
שם, איך הצנזור יכול לפסול אותם. זוהי תקלה אחת. אבל ישנה גם
תקלה שניה - ואני בטוח שהיא תהיה, מפני שהפבסיס של תקציב הבטחון
לא פורסמו בחוברת החוללה של התקציב, ואז הדיון אינו יכול להיות
צמוד לתקציב הזה.

ישנו דבר שלישי, והוא אולי החמור
ביותר. אנחנו עדיין נמצאים ביחס לארצות-ערב במצב של אי-שלום, וכל
דיבור שלנו, אפילו פליטת-פה אינה עלולה להועיל לענין. אני חושב
שתקציב הבטחון ראוי לביקורת, לדיון, לבירור ולהחלטה מוטמכת. דיון
כזה מוכרח להיות סגור.

משום-כך אני פונה בשם יו"ר הכנסת
לוועדת-הכנסת ומבקש מטעם לשנות את החלטתה הקודמת ולחזור לנוהג
שהיה קיים עד כה, שאין מקיימים דיון בתקציב הבטחון במליאת הכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

בהתאם להצעה זו יש להעביר את הדיון
בתקציב הבטחון לוועדת-הכספים.

ח. שפר:

נדמה לי שקיימת החלטה של הכנסת,
שתקציב הבטחון נידון בוועדת הכספים,
וזו משתפת בדיוניה את ועדת החוץ והבטחון. אשן אין החלטה כזו - ברור
שיש להחליט כך.

ט. וזלנר:

עלי להביע השתוממותי על ההצעה שהושמעה כאן. בכל דיון בתקציב מתקיים דיון במדיניות הבטחון במליאת הכנסת. השוני היה בכך, שעד עתה לא נתקיים דיון נפרד בכל משרד ומשרד, אלא על התקציב בכללו, וכל נואם נגע בין השאר גם במדיניות הבטחון - אך לא באופן טיורי. אם ייאמרו דברים שאינם צריכים להשמע מעל במת-הכנסת, תמיד קיימת האפשרות למחוק אותם מתוך הפרוטוקול. אנו החלטנו לכלול את משרד הבטחון בקבוצת המשרדים של חוץ ובטחון. אם דבר זה לא בכלל - אינני רואה כל אפשרות לסטות מן הנוהג שקבענו ולהחליט על ביטול דיון זה במליאת הכנסת.

שבית, אין הוועדה יכולה להחליט על-כך מבלי שמליאת הכנסת קיבלה החלטה מפורשת המעבירה את תקציב משרד הבטחון לוועדה.

שלישית, אם קיימים כל הנימוקים שהזכיר סגן יו"ר הכנסת, הרי תמיד קיימת עוד האפשרות לקיים ישיבה טגורה של הכנסת.

א. רוזנאל-נאור:

עד עכשו אי-אפשר היה להעביר נושא לדיון בוועדה, מבלי שנתקיים עליו דיון במליאת הכנסת, ומבלי שהיא קיבלה החלטה על העברה לוועדה. המספרים של תקציב הבטחון הם בבחינת סוד, אבל לא-כן מדיניות הבטחון. עליה אפשר לדון. אם יש כאן חשש של גילוי סודות - אם הם סודות הרי אינם ידועים, ואי-אפשר לגלות דברים אשר אינם ידועים. על-כן יש לקיים דיון במדיניות הבטחון של הממשלה.

ב. אזניה:

ועדת-הכנסת אינה יכולה לדון בעניין זה מבלי שיהיה לה ברור מה היה הנוהג והתקדים עד עתה. לפי דעתי כל נסיון של הפרדה בין דיון על משרד הבטחון ובין דיון על תקציב הבטחון אינו אלא השליה. כאשר דנים בנושא ששמו "הבטחון", מערכת הבטחון ועמידה על משמר מערכת הבטחון, אין טפק שפולשים לכל השאלות של הבטחון. אני אינני יכול להניח את ההנחה המכבדת מאד את מדינת-ישראל, אשר אותה הניחה חברת-הכנסת רוזנאל-נאור, שסודות מכיון שהם סודות אינם ידועים. בדרך-כלל כל נואם, כאשר הוא מדבר על נושא מסוים הוא מוסיף דברים על נושאים צדדיים, אבל, כאשר הנושא הוא בטחון, הרי לא ידבר על מסחר ותעשייה ועל דברים אחרים, אלא יתרכז בזמן המוגבל שיעמוד לרשותו אך ורק בשאלות הבטחון. אני טוען שיש צורך בדיון על בעיות הבטחון, אבל לא דיון פורמני. לכן אני מצטער מאד אם בעניין זה לא תהיה דעה אחידה וחזית רחבה מאד שתגן על-כך שלא נקיים דיון בעניני בטחון ולא יישמעו דברים שכיום אינה יפה להם הפוסטביות. הפעם אינני מדבר באופן פורמאלי על-מנת לבטא דעה של רוב, לדעתי זהו ענינן של כל המפלגות למנוע דיון רחב במליאת הכנסת, אם רוצים לקיים את הדיון הרציני והאחראי שהעניין הזה דורש. אני פונה לכל מי שיש לו אחריות שרשית לבטחון המדינה, שיצטרף להצעה שלא יהיה דיון פטני בעניין הבטחון.

א. ברמן:

כל העניין הוא מוזר מאד. תמיד נתקיים דיון על מדיניות החוץ והבטחון, ואילו עתה יוצרים תקדים מסוכן מאד. ועדת-הכנסת החליטה להקציב זמן לדיון זה לאחך שיקול דעת רציני, ואין כל טעם לשנות את החלטתה זו.

ש. לורנץ:

תקציב הבטחון מורכב משני חלקים: תקציב מערכת הבטחון - שעליו אני מבין שאין לקיים דיון פורמני, ומדיניות הבטחון בכללותה - ועליה יש לקיים דיון. תקציב מערכת הבטחון בין-כך לא הובא לידיעת הכנסת בכל פרטיו, ואני מבין את החשש לקיים דיון בו. אך מדוע לא נקיים דיון במליאת הכנסת על פעולות משרד הבטחון. אני מציע להפריד בין שני דברים אלה, וכל נואם אשר יגע בשאלת תקציב מערכת הבטחון, יפטיקו היושב-ראש, כי נושא זה לא יעמוד לדיון.

י. בן-אהרון:

אני מערער על טענותיו של יו"ר ועדת החוץ והבטחון לפנות במכתב הנידון ליו"ר הכנסת. הוא לא הביא את הדבר הזה לפני ועדת חוץ והבטחון. הוא כתב את המכתב כאשר-כנסת. אין בפנינו ערעור, אלא הודעה של סגן יו"ר הכנסת ז. שפר בשם יו"ר הכנסת. יו"ר הכנסת אינו יכול ואינו צריך לפנות לוועדת הכנסת. בענין כזה יכולה לפנות הממשלה.

הצד הפורמאלי שבדבר אינו מוטל בספק, הוא, שבדיון על תקציב ההוצאות, יש לדון בתקציב זה כבתקציבו של כל משרד אחר. יש לקיים דיון בכנסת במדיניות הבטחון. אין מקיימים דיון על פירוט התקציב - הוא לא ניתן לכנסת. לכן, אני חושב שהחלטת ועדת-הכנסת היתה החלטה נכונה, לפי כל המסורת והנהוג המקובל ואין לשנותה. ישנם דיבורים בלתי-אחראיים בכנסת ולא דוקא בעניני בטחון - לנו אין כל שליטה על-כך.

י. אורלי:

אם יושב-ראש הכנסת הרגיש באיזו סכנה והקדים אותה - תבוא עליו ברכה. אינני מקבל את הטענה, שתמיד התווכחו על תקציב הבטחון, והפעם טושים מנוהג שהיה קיים. אינני מקבל את ההצעה לקיים ישיבה סגורה. אני רואה חוסר-אחריות בדרישה לקיים דיון בכנסת בעניני בטחון בשעה זו. ועדת הכספים וועדת החוץ והבטחון טורכנים מנציגי כל הסיעות היושבות בכנסת, ואם יש בין חברי-הכנסת כאלה הרוצים לעשות תצוגה מן הענין הזה - ג'ין אנו צריכים לתת להם אפשרות כזאת. אני מציע לאשר את הצעת יושב-ראש הכנסת.

ע. איכילוב:

אין ספק שלשאלה זו יש פנים לכאן ולכאן. איש אינו מצביע אוטומאטית. אין אנו יכולים לקבוע מתי טוב שייוודע לשכנינו כמה אירונים קנינו ומה הכסף שעומד לרשותנו, מתי טוב להגזים ולומר שיש לנו יותר או מתי טוב לומר שיש לנו פחות. ברור, שאם יוקצב זמן לדיון בתקציב משרד הבטחון, ידברו אך ורק בשאלות בטחון, ~~אני צריך~~ לשקול את הדבר רצוי או לא - אני מציע לכלל מסקנה שאין לקיים דיון פומבי בשאלות הבטחון. ואני עושה זאת לא כחבר הקואליציה או האופוזיציה, אלא כאזרח באמן, אשר השיקול-דעת שלו אינו רואה כל דרך אחרת. משום-כך אני מצטרף ⁹ לדעתו של יושב-ראש הכנסת ומציע שהדיון לא יתקיים בפליאת הכנסת.

י. שפירא:

ההחלטה שעלינו לקבל אינה החלטה קלה. יש בה משום אבדיקאציה של הכנסת מסמכויותיה. היא עשתה כך גם בענין הדיון בדו"ח טבקר המדינה, והיא עשתה זאת בענין טיבני שופטים, בשעה שהיא מסטה את סמכויותיה בענין זה לוועדת הכספים ולוועדת החוקה. אין זה דבר קל ביותר. אך אם אני לוקח את התקציב ורואה שיש כאן טכום של 22 מליון ל"י לבטחון, ואני שוקל: אם נקיים דיון פומבי בענין זה - הרי לא אמלא את חובתי אם לא אשאל מדוע רק 42 ולא 46? - ענין זה דורש דיון מקיף. יש לדעת מדוע קנו אירונים בארץ זו ומדוע שילמו עבורם טכום מסוים. ועוד שאלות כגון אלו. לכן, ועדת הכספים היא היא שצריכה לדון ולברר את כל השאלות. ובירור מלא זה מחייב את הכנסת למסור את סמכויותיה בענין זה לוועדה המתאימה.

אשר להצעה לקיים ישיבה סגורה. דבר זה יעשה רושם רע מאוד. בטשך כל מלחמת השחרור לא קיימה הכנסת ישיבה סגורה, והנה לפתע פתאום מקיימים ישיבה סגורה. אם אנו רוצים לעשות מעשה סגורה - קשה למצוא מעשה סגורה יותר. ויש גם גורם שני בגד קיום ישיבה סגורה. אין לי כל בטחון שכל 120 חברי-כנסת אשר ישתתפו בישיבה כזו ישמרו את הסוד באותה מידה, שהוא נשמר על-ידי ועדת הכספים וועדת החוץ והבטחון.

אני על-כן מציע, כי ועדת-הכנסת תחליט שתקציב משרד הבטחון על כל חלקיו, הנזכרים בסעיף 4 ובסעיף 06 של הצעת חוק התקציב תש"ג תידון בקריאה ראשונה, שניה ושלישית בוועדת הכספים של הכנסת. ועדת הכספים רשאית לשתף בדיוניה את ועדת החוץ והבטחון.

ז. שפר - טבן יו"ר הכנסת:

אני חושב שהטעמים שהבאתי מחייבים את ההחלטה המוצעת לוועדת הכנסת. הענין כשלעצמו הוא יותר חשוב מכל מצוה פורמאליסטית. אני משוכנע שכל מי שהיה חש באחריות הזו, הוא עצמו על גופו, היה מגיע לאותה מסקנה. כך גם נהגו אחרים בשעה שהם היו אחראים לענינים מסוג זה. ההסתערות הזו אינה במקומה עכשו.

אני מקבל את ההנחה שלא היתה זכות ליו"ר הכנסת לפנות לוועדת-הכנסת בהצעה מסוג זה. יו"ר הכנסת אינו רגיל אוטומאטי הישגב על הכסא ומכוון, אין לו כל אחריות על המתרחש בכנסת. אין לו שום חובה למנוע דברים שנראים לו כפוגעים או עלולים לפגוע במדינה. אני רוחה את כל הגישה הזאת. אני חושב שיו"ר הכנסת אחראי על הכנסת ועל היבטים שהכנסת פוסקת בהם לטובת המדינה. אי-אפשר להגביל אותו ולהגיד שאין לו סמכות ואין לו זכות אפילו לפנות לוועדת-הכנסת ולבקש ממנה לקבל החלטה נכונה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אני חושב שהרוב מצטרף להודעה שפכותו של יו"ר הכנסת לפנות לוועדת-הכנסת בשעה שהוא רואה צורך בכך, בקשר למהלך העבודה הרגיל של הכנסת. הוא עשה זאת במקרה הנדון לפי עצתו של יו"ר ועדת החוץ והבטחון, אשר היו לו שיקולים משלו.

עלינו להחליט עתה אם אנו משנים את החלטתנו הקודמת. לאחר זאת / יהיה מקום להצעות אחרות.

ה צ ב ע ה

הוחלט לשנות את החלטתה הקודמת של ועדת-הכנסת בענין הדיון בתקציב משרד הבטחון.

א. ברמן: אני מציע: ועדת-הכנסת רואה בהצעת יו"ר הכנסת פגיעה חמורה בסמכויות הכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי: הצעתך מעבירה את נקודת-הכובד להתערבותו של יו"ר הכנסת. אני מציע לך לנסח אחרת את הצעתך.

א. ברמן: אני מציע: ועדת-הכנסת מוצאת שוויתור על דיון בתקציב מהווה פגיעה בסמכותה של הכנסת.

א. רוזאל-באור: בדצובי להודיע, כי סיעתי תמסור בענין זה הודעה בכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי: בעניני פרוצדורה אין מערעדים על החלטת ועדת-הכנסת בפני מליאת-הכנסת.

א. רוזאל-באור::: הוויכוח היה עניני ואין לבוא עתה בנימוקים של פרוצדורה.

השעה היא אחרי 11.00 ועל-כן אני מפנה את תשומת לב חברי-הוועדה, כי הישיבה אינה חוקית.

ט. וילנר:

כל עוד היושב-ראש מנהל את הישיבה היא חוקית. אין ישיבות בלתי-חוקיות.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

לא נתכוונתי לומר שהישיבה היא בלתי-חוקית משום שלא נשלחו הזמנות לחברים, אלא משום שכמה מחברי הוועדה עזבו מבר את הישיבה.

ט. וילנר:

שנית, מפיון שאנו יוצרים כאן תקדים, אני מציע לא לקבל כל החלטה ולהעביר את הענין לבירור בוועדת החוץ והבטחון. חבר הכנסת בן-אהרן אטר, כי ~~אני~~ ענין זה לא נידון בוועדת החוץ והבטחון, ועל-כן אני מציע להעביר אותו לבירור מוקדם בוועדה זו. לאחר זאת - נחליט.

אני מציע לקיים דיון במליאת הכנסת במדיניות הכללית של המשרד הבטחון, בשאלות הווי וכו', מבלי להכנס לפרטי התקציב.

ש. לורנץ:

ה צ ב ע ו ת

- הצעת חבר-הכנסת א. ברמן - נדחתה.
- הצעת חבר-הכנסת ט. וילנר - נדחתה.
- הצעת חבר-הכנסת לונבוץ - נדחתה.

הצעת חבר-הכנסת י. שפירא נתקלה.

אני מציע להוסיף: לא תבטן רשות להודעה או הסתייגות. לאחר הודעת יו"ר ועדת הכנסת בענין זה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אני מציע: ועדת-הכנסת מטילה על יו"ר הוועדה למסור הודעה על החלטת הוועדה למליאת הכנסת.

ע. איכילוב:

בנימוקים של פרוצדורה אי-אפשר לענות על דיונים ענייניים. עוד לא היה תקדים כזה שלא ניתנה רשות להודעה. זוהי סתימת-פה.

א. רזיאל-באור:

לדעתי, אין כל זכות לאסור מסירת הודעות. זאת הגבלה שאין לה תקדים, ואני סוחה על-כך.

א. ברטן:

ה ו ר ח ל ט

להטיל על יו"ר הוועדה, ד. בר-רב-האי, למסור לכנסת את החלטה הבאה של ועדת-הכנסת: ועדת-הכנסת מחליטה שתקציב משרד הבטחון על כל חלקיו, הכוללים בטעיף 4 ובטעיף 06 של הצעת חוק התקציב תשי"ג תידון בקריאה האסובה, שניה ושלישית בוועדת הכספים של הכנסת. ועדת הכספים רשאית לשתף בדיוני-האמת ועדת החוץ והבטחון. לא תבטן רשות להסתייגות או הודעה לאחר הודעתו של יושב ראש ועדת-הכנסת.